

Gevangen Rus Navalny speelt met zijn rechters: ‘Hebben jullie die zwarte bivakmutsen echt nodig?’

Achtergrondartikel uit het ND, door [Herman Veenhof](#), dinsdag 1 augustus 2023

Vrijdag 4 augustus hoort Aleksej Navalny zijn vonnis. Dat kan dertig jaar worden, boven op de 11,5 jaar die hij nu al uitzit. Lichamelijk gaat het niet goed, maar hij is ongebroken en heel sarcastisch op sociale media.

Navalny leidde in 2020 nog demonstraties tegen Poetin en diens elite. Beeld wikimedia

MELECHOVO

‘Dienst aan de wet en dienst aan het volk’, staat er op de muur langs het hek van IK-6 gevangenis in Melechovo. Je kunt er gewoon heen vanuit Moskou, over de M7, na het riviertje Nerechta linksaf de R71 op.

Er is niets geheims aan het strafkamp waar Aleksej Navalny zit, veruit de bekendste politieke gevangene in het Rusland van Poetin. Maar wat er plaatsvindt achter gesloten deuren, dat is formeel niet geschikt voor kijkers. Grote flauwekul natuurlijk, woordelijke verslagen komen bijna op het moment dat ze worden uitgesproken via de sociale media wereldwijd binnen.

Zo zal het ook wel gaan op vrijdag 4 augustus, als Navalny zijn vonnis krijgt, mogelijk van rechter Andrej Soevarov. Die deed ook dienst op 19 juni en 20 juli, tijdens de meest recente zittingen in het proces tegen Navalny. Voor de gelegenheid werd in het strafkamp een pop-up-rechtbank opgetuigd. Media kregen een kapotte videoverbinding, zelfs de familie mocht er niet bij zijn. Zijn ouders, Anatoly en Ljoedmila, ook niet. Toen ze [wegreden](#) zei Navalny’s vader over de autoriteiten: ‘Ze kennen geen schaamte, ze hebben geen geweten of eer.’

‘Je verstand gebruiken om te stelen en te bedriegen vernietigt een land dat ook van mij is.’

Navalny kijkt aan tegen een vonnis van maximaal dertig jaar; dat betekent feitelijk levenslang. Op 20 juli kreeg hij een laatste woord en dat [was](#) briljant. ‘Nu sta ik voor achttien rechters, van wie er zeven

een zwarte bivakmuts op hebben. Hebben jullie dat echt nodig? Waar zijn jullie bang voor? Trekken jullie gewaden aan en zetten jullie maskers op om mensen te beschermen die ook jullie beroven, om iemand die al tien paleizen bezit aan een elfde te helpen?’

De zin verwees naar de lange documentaires van Navalny, over president Poetin, voormalig staatshoofd en premier Medvedev en zeer recent de familiedynastie van de Russische minister van Defensie Sjojgoe, die zich onmetelijk verrijkt hebben.

geweten en verstand

Navalny verwees naar de Russisch-Estse taalkundige Joeri Lotman (1922-1993), die als Jood in de Sovjet-Unie voortdurend op zijn tellen moest passen en schreef over de ethiek van taal en levenshouding. Zijn citaat: ‘Een mens bevindt zich altijd in een onvoorziene situatie. En dan heeft hij twee benen om op te staan: geweten en verstand.’

Alleen het geweten volgen is niet praktisch, zei Navalny. ‘Maar je verstand gebruiken om te stelen en te bedriegen vernietigt een land dat ook van mij is.’ Het wordt geregeerd door ‘macht, omkoping, bedrog, verraad en niet door de wet’. Daarom vecht hij door tegen ‘het gewetenloze kwaad dat zich de Russische Federatie noemt’.

Navalny zit nu bijna negenhonderd dagen gevangen, waarvan een kleine tweehonderd in de isoleercel. Hij wordt voortdurend getreiterd en is er lichamelijk sterk op achteruit gegaan. Hij viel vijftien kilo af en heeft chronisch last van zijn maag, zijn rug en een zware hoofdpijn.

Zijn advocaat Vadim Kobzev, zijn woordvoerder Kira Yarmysh en zijn met een strafeis van tien jaar opgezadelde medegevangene Daniël Cholodny, ooit chef van Navalny’s door miljoenen bekeken YouTube-kanaal, gaan ervan uit dat Navalny misschien opnieuw wordt vergiftigd, met een ontraceerbaar goedje, dat zijn langzame ondergang moet inzetten. Gewone Russen maakten een video waarin ze Navalny’s boodschap voorlezen; een daad van ongelooflijke moed.

speelgoed-kangoeroe

Navalny [is](#) geestelijk ongebroken. Hij heeft humor, zeg maar bijtend sarcasme en kan zich via via uiten op platforms als Twitter, Telegram, Instagram en andere sociale media. Maar zelfs zijn fantasie wordt overtroffen door de bizarre werkelijkheid van het Rusland van nu. Hij geloofde eind juni niet dat de muiterij van Prigozjin plaatsvond en dacht dat het een home video of grap was.

Hij maakte er wel direct gebruik van. Vanuit zijn cel [pleitte](#) hij tegen de arrestatie van Igor Girkin (ofwel Strelkov) die in het web rond de MH17 zat, meevocht in Oekraïne en Poetin en het Russische leger publiek schoffeerde wegens slap gedrag en domme tactieken. Navalny laakt ook nu weer Poetin, omdat hij alleen staat. ‘Niemand steunde hem tegen de opstand.’

Navalny stelde ook voor de meest hardhandige bewakers en gevangenen een ‘eredoctoraat in karate’ te geven.

In IK-6 spelen Navalny en zijn bewakers kat en muis. Navalny put zich uit in onzinnige verzoeken die door de overheid correct moeten worden beantwoord. Zo vroeg hij begin juni om een speelgoed-kangoeroe en een fles zelfgestookte drank, omdat hij daar recht op zou hebben. Ook verzocht hij megafoons uit te delen aan de gevangenen, ‘zodat ze harder [kunnen](#) schreeuwen’.

een vette bas

Humor is een vorm van protest bij Navalny. Begin juli bleek een rap over hem deel te zijn van de bewijsvoering in zijn zaak. Navalny en zijn advocaat kregen de 3828 pagina's welgeteld een etmaal voor de zitting onder ogen. Maar tijdens een verhoor begin juli [vroeg](#) Navalny aan zijn celgenoot 'een vette bas' te zoemen, waarop hij de song van de Russische protestzanger Morgensjtern zelf uitvoerde. Zelfs de aanklager en de rechter moesten lachen.

Navalny stelde ook voor de meest hardhandige bewakers en gevangenen een 'eredoctoraat in karate' te geven. En hij kaartte de corruptie van het Russisch gevangeniswezen aan met de prijs van kool, het basisvoedsel in Rusland. 'Normaal kost die zes roebel per kilo (zes cent), maar de overheid betaalt 27 roebel. Wat zou er allemaal aan welke strijkstokken blijven hangen?'

Aleksej Navalny werd op 4 juni 47 jaar. Zijn dochter Darja studeert aan de Amerikaanse Stanford-universiteit, zijn vrouw Julia en zoon Zachar wonen nog in het driekamerappartement in het zuidoosten van de Russische hoofdstad Moskou. Navalny maakte naam als opposant van Poetin en legde zich met zijn anti corruptie-organisatie FBK toe op onthulling van de enorme diefstal van staat en gemeenschap door de Russische elite, zakelijk en politiek. De documentaire 'Navalny' die eind 2022 werd gemaakt door Daniel Roher, kreeg een Oscar en een Bafta. Maar vrijheid voor de hoofdpersoon zit er niet in.

Aleksej Navalny stapelt straf

Vanaf 2011 wordt Navalny voortdurend berecht en veroordeeld. In juli 2019 werd hij vergiftigd, in augustus 2020 weer, met het zenuwgif novitsjok. Hij werd gered in het Berlijnse Charité-ziekenhuis en vloog op 17 januari 2021 terug naar Moskou. Daar werd hij gearresteerd en kreeg ter plekke 2,5 jaar wegens het niet voldoen aan een voorwaardelijke straf in 2014. In maart 2022 kwam er nog negen jaar celstraf bij, wegens fraude en minachting van de rechter. Nu werd hij gevangen gezet in Melechovo. Daar wordt deze week het vonnis uitgesproken in een derde en vierde rechtszaak, wegens het aanzetten van minderjarigen tot gevaarlijke activiteiten, het oproepen tot extremisme, het oprichten en financieren van een extremistische organisatie en 'nazisme'. Verwacht wordt een straf tussen vijftien en dertig jaar.

gevangen in Rusland

De Dienst Justitiële Inrichtingen van Rusland heet FSIN: Federale Dienst voor de Uitvoering van Vonnissen. Sinds november 2021 is Arkadij Gostev de baas van een systeem van bijna duizend werkkampen en gevangenissen in Rusland, waar een half miljoen mensen zitten, 0,4 procent van de Russische bevolking. Er zijn vier typen gevangenissen: voorarrest, jeugd, levenslang en de IK. Dat is de afkorting voor 'Correctieve Kolonie', waarin celstraf wordt gecombineerd met werk en een soort heropvoeding. Navalny werd in 2021 opgesloten in de IK-2 in Pokrov, een stadje in de regio Vladimir. Vanaf voorjaar 2022 zit hij in het veel zwaardere IK-6, aan de Eerste Meistraat 261 in Melechovo, 260 kilometer ten oosten van Moskou.